

Universitätsbibliothek Paderborn

**Nuclevs Coppensteinivs Conceptvvm Prædicabilivm In
Dominicas Festaqve omnia per Annum**

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

Concio Prima. De memoria iudicij extremi. Memorare nouissima tua, & in
æternum non peccabis. Eccl. 7.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51556](#)

confugientem : impuriorem in Syrenibus. Quicquid id eit, olorum iusti, improbi Syrenum sunt similes in extremis. Diferimur hoc conscientia afferat purior, aut taminator. Mors peccatorum pessima. Ergo memorare nouissima tua, & in eternum non peccabis.

Hebdomada secunda aduentus.

DE IUDICIO

Altero Nouissimorum.

CONCIO PRIMA.

De memoria Iudicij extremi.

Memorare nouissima tua, & in eternum non peccabis. Eccl. 7.

Vnum hoc Concionum est omnium THEMA.

Daturus legem Deus, Exod. 19. populi Ducem Moysen voluit ascendere montem : reliquos infra circumfistere, nec ipsum tangere quidem. Hic continuo coire cœlum, nubibusque atrescere, micare fulgura, tonitrua boare, clangere tubas, inhorrescere omnia : Nimirum quia gens contumax erat, ideo lex cum poena proponebatur. Quanto igitur terribilia edentur tum, cum legis Vindex apparebit ad iudicium?

Super hoc nos

- I. *Quod memoria Iudicij semper fuerit inculcata.*
- II. *Quod sit per quam necessaria.*
- III. *Quod mundus isti obstrepet memoriae.*
- IV. *Memorare iudicium est perutile.*

P A R S I.

Quod memoria iudicij semper fuerit inculcata.

- I. *V*isus est, Apocal. 14. Angelus volare qui Euangelium nunciaret, & clau-

mare: *Timete Dominum, & date illi honorem,* ^{1. Angelis.} *quia venit hora iudicij.* ^{2. Propheta.} *Idem Psalm. 2. Et* ^{3. Sancti.} *nunc Reges intelligite, eruditimi qui iudicatis terram. Seruite Domino in timore, & exultate ei cum tremore. Apprehendite disciplinam, ne quando irascatur Dominus, & pereatis de via. Clamor is monet, quod Ecclesia ast 7. Memorare nouissima, &c. 3. Hinc S. Vincentius, Ordinis Prædicatorum Zelosissimus, suas prædicationes de iudicio plerasque instituit. Ita Sanct. Gregorius hom. 11. in Euang. Ille in S. Ecclesia doctus Prædicator existit; qui & nouas fit proferre de suavitate regni; & vetusta, de terrore supplicii: ut vel pœnae terreant, quos premia non inuitant.*

I. Interrogatus Anachoreta quidam, *Eam recoucius potissimum lectione libri tenere-* ^{lunt San-} *itur, ait nullius, nisi trifoliaris: cuius folio ni-* ^{gi} *gro moneretur mortis; candido; beatitudinis;* *rubro, iudicij, 2. Sanct. Hieronymus, (qui* Sanct. Gregor. Nazianz. in Capadocia *S. Epiphanius in Cypro, Didymum in* Aegyptio, totaque Asia & Europa magi- *stros quæsiuit, & audiuit:) istud in primis* didicit: *Sive dormiam, sive comedam, sive* quiduis aliud agam; *semper auribus meis vox* illa videtur intonare: *Surgite mortui, venite ad* iudicium.

II. S. Augustinus ad usque naufragium *Prædicante* suis idem inculcaba, sumto themate v- *Doctores.* *no semper: Cum venerit filius hominis. Mat.* 25. Interrogatus quid toties vnum inge- *minaret: ait sermon. 67. de Tempore: Di-* *co vobis, quod ipsemet Christus: summus homi-* *nus Magister, suis discipulis hoc per diuersas* parabolas *prædicauit. 2. Isaías, (annis 84. mo-* ^{Prophetæ.)} *derator Synagogæ, & qualis Amos, Osee,* Michæl, Jonæ:) sua misionis causam e- *dit hanc: cap. 61. Ad annuntiandum man-* *suetis misit me, ut prædicarem annum placabi-* *tem Domino, & diem Ultionis Deo nostro.*

3. Sic & Petrus: Act. 10. *I'racepit nobis* ^{Apostoli.} *prædicare populo, & testificari, quia ipse est, qui* *constitutus est iudex viuorum & mortuorum.*

Xxxxxx 3 Adeo-

Adeoque articulis Symboli voluit interficere Dominus memoriam Iudicij. 4. Nec solum Angelos, Prophetas, Apostoli illustres habet; sed creatis inanimis ad idem vtitur. Nam Psal. 49. Annunciant cœli iustitiam eius, quoniam Deus est. Id quod memorari necesse est.

PARS II.

Extremi iudicium memoria est necessaria.

Sanctus ea fuit familiarius. 1. Sanctus nemo extitit; cui memoria iudicij non perpes infixa haesit. 1. Job. 9. Verebar omnia opera mea, sciens quianon parceres delinquenti: Vnde postea Job. 31. Quid faciam, cum surrexerit ad iudicandum Deus? & cum quæserit, quid respondebo illi? 2. De hoc angore vaticinatus Psal. 51. ait: Videbunt iusti, & timebunt. Quid ergo peccatores? 3. Ad omnes ita Eccles. 38. Memento nouissimorum, & noli obliuisci: neque enim est conuersio.

Terrifica. Et vero sanctissimi quique ad eam memoriam expallescunt. 1. Psalm. 103. Ab increpatione tua fugient à voce tonitru tui formidabunt. 2. Quin ipse Psal. 118. Confiteor timore tuo carnes meas, à iudicis enim ruisti mihi. Configi cum eo timore orat, ne vnuquam ab eo diuellatur.

3. Hac morosior Rex quidam, apud *Veiliter u- Io. Damas. lib. de Iosaphat & Barlaam,* à fratre monebatur, missis cogitationibus istis frontem exporrigeret. Rex siluit: mane buccina caniad fores eius iuberet; (mortis haec denunciatio erat.) Ille semianimis aduolat ad Regem supplex, &c. Cui Rex: Itan' tu ad isthanc exhorribus stitubam; non ego Dei tubam metueré.

II. Bernard. sermon. 8. in Psalm. 90. Quid tam paucendum, quam iudicandum astare illam terrifico tribunal, & incertam adhuc expectare sub tam districto iudice sententiam? S. Anselmus libr. de miseria. Undique mihi angustie. Hinc erunt accusantia pec-

cata, inde terrens iustitia: subtus patens horridum chaos inferni: desuper iratus Iudex: intus vrens conscientia: foris ardens mundus: Iustus vix salvabitur: peccator in quam partem se vertet? Latere erit impossibile; apparere intollerabile. Idem vel ethnici innuebant, cum teste Pierio, Ioui tricipitem serpentem immolabant: cuius caput primum canis, secundum leonis, tertium lupi erat: quod præterita meminisset, præsentia perficeret, futura præuideret. Ita hominem docebant cor cum trium istorum cogitatione offerre: atque hoc demum perfecte sapientis esse. Vnde Proverb. 22. Viri mali non cogitant iudicium. Qui autem inquirunt Dominum, animaduertunt omnia.

III. Ita Davidis cura erat potissima in omnibus regni curis: eamque cunctis imprimis pressam volens, præconizat Psalm. 48. *Cunctis mendacia.* Audite hec omnes gentes; auribus percipite omnes qui habitatis Orbem: Quique terrigena filii hominum, simul in unum dunes & pauper. Quid ergo tandem? Os meum loquetur sapientiam, & meditatio cordis mei prudentiam. Eloquere vero. Cur timebo in die mala? quai dicat. Timeo: & necesse est: sed cur timeam ignoro. An quod omnia mihi relinqua? Quod omnia ab signis erunt horrifica in iudicio? &c. Non: sed quod comparere necesse sit, & Psal. 48. iniquitas calcanei mei circumdabit me.

PARS III.

Mundus isti obstrepit memorie.

Ista talia Sancti: & peccatores tam agent immemores iudicij? Quos vero tibi annos spondes: quas noctis moras? Ecce quando Satanæ præfigias animaduertes? At ne quis: ita mundus ac consuetudines tibi obstrepunt. 1. Sicut, ait S. Antonius Pataquinus, bombi auditio toni- *Strepitus mundus.* tru suis inuolucris immoriuntur: at illud gemitus exaudiant; solent apiarii tinnitibus circumstrepere: Ita Satan, mundusque tibi,

tibi, ne iudicij tonitru audito peccatis demoriare. 2. Accolas Nili tradunt plerosque surdastrō esse; idque ob strepitum rapidissimi fluuij. Ita mundi streporosi incola surdastrisunt ad cœlestia.

3. Nam sic Job. 37. Super hoc expauit cor meum, & emotum est de loco suo. Cur? Post cum rugit sonitus, tonabit voce magnitudinis sua, & non inuestigabitur, cū audit a fuerit vox eius. Tonabit Deus in voce suam inferibiliter, qui facit magna & inscrutabilia.

4. Similia Mardochæo secundum quietē sunt exhibita, Esth. 11. Apparuerunt voces, & tumultus. & tonitrua, & terræmotus, & turbatio super terrā. Et ecce duo dracones magniparati contra se in prælium. Ad quorum clamorem cuncta concitatæ sunt nationes, vt pugnarent cōtragentem iustorū. Fuitq; dies illa tenebrarū, & discriminis tribulationis & angustiæ, &c. Qualia igitur in extremo iudicio; cum talia ob edictum Assueri de Iudicis contradicandis? Horret Vniuersum ad istud; & non peccator?

PARS IV.

Memorari Iudicium est perutile.

Quanta vero sit utilitas ex iudicij memoria, quilibet peccator experientia. 1. Si enim asina Baalim, Numerorum 22. viso angelii mucrone cessit retro: num visa iudicis romphæa peccator ad sceleraprogrediatur? 2. Et vero Psalm. 7. Nisi conuersi fueritis, gladium suum vibrauit, arcum suum tetendit, & parauit illum. 3. Rex Sicamborum Basanes in insignibus suis nudumensem cum laqueo habebat, addita epigrapha: Discite iustitiam moniti. Ita Iudex D E V S gladium & arcum. Ergo Psalm. 2. Seruite Domino intimore 4. Hinc Hosius Episcopus Cor-dub. ad Constantimum Imperatorem coercendum: Desine, scribit: memine-ri te mortalem esse, reformida diem iudicii:

serua te in illam diem purum; ne temisceas ecclesiasticus. 5. Ad orationes Bernard. sermon. de primord. medijs, & nouissimis. Time o homo, quod in terribili iudicio ei presentandus es, in cuius manus horrendum est incidere. & ab eo examinatus, quen nihil latet.

Oblivio iudicij docet quantum eius memoria conducat. Ps. 5. Propter quid irritauit impius Deum? Dixit enim in corde suo, Non requiri. Ibidem. Inquinata sunt via illius in omni tempore, auferuntur iudicia tua a facie eius. O desperatam plagam! Puniri iustorū obliuione, esse reprobari existimo.

Nec enim ipsis ethnici ista defuit admonitio. Rhamnusiam sibi pinxere Dea, vtricem fandi atque nefandi; quæ frenam manu teneret. Innuebant, nil efficacius esse ad retardandos, ac reuocandos mortales a sceleribus, atq; memoriam ultionis Dei, & iudicij.

II. Ferunt, ceruas tonante cælo pare-re, metu eas resoluente: ita peccatorum pianta pec-

animæ ad tonitru iudicij scelera depo-cata.

nunt. 1. Psalm. 7. Ecce parturit iniustiam, concepit dolorem, & peperit iniquitatem. 2. Nam, vt 1. Reg. 2. ait Anna. Domum formidabunt aduersarii eius: super ipsos in cælum tonabit. 3. Pharao tum trepidauit, cum vastatricem cerneret grandinem audiretque tonitrua. Continuo, Exod. 9. vocauit Moysen & Aaron, dicens ad eos. Peccati etiam nunc. Dominus iustus, & ego & populus meus impi. Et quanto erunt horribilia in iudicio?

1. Certe nil efficacius norat reuocan-dis adhibere peccatoribus Job. 19. Fugite a facie gladii quoniam vltor iniquitatum gladius est: & scitote esse iudicium. 2. Quin & Paulo disputante de iustitia, & castitate, & de iudicio futuro, tremefactus Felix re-spondit. Actor. 20. Vbi Chrysostom. ho-mil. 50. Tanta erat vix verborum eius, vt etiam Principem deterrenter ita gentilis: quid igitur fidelis? 3. Basilius hom. in Isai. 1.

Exempla.

Habete in oculis terribilem iudicij diem, & habete eum pedagogum.

III. Obliuio iudicij mala quanta non inuehit? 1. Dixi ex Psalm. 9. Inquit& sunt viae, &c. 2. Quale par nequam senum, Dan. 13. Auferunt sensum suum, & declinaverunt oculos suos ut non viderent cœlum; neque recordarentur iudiciorum suorum. Atque ideo in Susannam exarsere.

Testatur Job 39. Deum horrore iudicij frenasse gentes, ne in omne nefas abirent. Tenuisti, ne peccarent licentius, concutiens terrore iudicij, extrematerræ id est, peccatores, (qui orbis abiectissima sunt, estque longe a peccatoribus salus: Psal. 118.) & excusisti impios ex ea. Praeseruat igitur à peccatis ista memoria.

Figura de effetu.

Hæc vindicat in peccata; sicut Samson per vulpes in Philistæos. Iudicum 15. Peccatorum desideria, affectus, & sceleras sunt vulpes: per memoriam nouissimorum cum vtrice flamma colligata immittantur in segetes peccantium: hæc exurentur, & vindicta erit de carne, dæmone & mundo sumpta. Huc respexit Isaías 41. Viderunt iudicia DEI insulae & timuerunt, extrema terra obstupuerunt, & appropinquauerunt, & accesserunt. Psalm. 67. similia. Turbabunt gentes, & timebunt qui habitant terminos à signis tuis. Hæc igitur memorare nouissima, &c.

CONCIO SECUNDA.

De Signis iudicium præcessuris.

Antiochus 2. Mach. 5. templum Soly-mæ euastauit, 80000. hominum occidit, plures captiuos abduxit, &c. Sed 40. diebus ante in aere acies armatorum visæ Ita mundi destructionem anteibunt signa terrifica.

Circa quæ nos

I. De horribilitate signorum, quæ iudicium anteibunt.

II. De signis in sole, & Cœlorum virtutibus.

III. Cur talia in creaturis sint edenda monstra.

IV. Designo in luna, & signorum allegoria.

V. Designis stellarum.

PARS I.

De horribilitate signorum, quæ iudicium anteibunt.

Opere iustitiae, & vindictæ Dei nihil horribilius. Abacuc 1. Admiramini, & obstupecite, quia opus factum est in diebus vestris, quod nemo credat, cum narrabitur. Quod opus illud? Exodi 34. Signa faciam, quæ nunquam vias sunt super terram, nec in ipsis gentibus, vt cernat populus iste Opus Domini terrible, quod facturus sum. Terribilia I. 2. Dabo prodigia in celo, & in terra, sanguinem & ignem, & vaporem fumi; sol conuertetur in tenebras, & luna in sanguinem, antequam veniat dies Domini magnus & horribilis.

Vidistis Philosophi haec tenus signa Zodiaci circumvolvi: at hic iam alia sese dabunt: sanguinea, hammea: &c. Cœli sanguine stellabunt; terra ignibus, aer fumo æstuabit, &c. Astorum 2. dicitur dies Mæfestus. Nam signa præcedentia manifestabunt horrorem. 1. Sicut Psal. 134. Misit signa & prodigia in medio tui Aegypte, in Pharaonem, & in omnes seruos eius. Ita in medio orbe, manifesto præmittet portenta iudicio, marique rubro pandendo ad transitum iustorum: & interitum Pharaonitarum. 2. Sicut tonitrua fulminum prænuncia: ita signa ea iudicij. Psal. 96. Illuxerunt fulgura eius orbis terre; vidit & commota est terra: quanto magis homines commouebuntur? 3. Maris accolæ ex auium circumvolatu in litore colligunt, quando mare alluet, aut defluet: sive fugi sibi cauent. Ita ante undosos iudicij æltus signa ibunt horrida. Psalm. 59.

Dedisti